

Gymnasieutbildning. Mycket viktigt för ensamkommande barn

9 mars 2021, Mötesplats Framtidens vägledning

Eskil Wadensjö
Institutet för social forskning (SOFI)
Stockholms universitet

Hur många ensamkommande barn kommer?

- År 2015 sökte 88 265 ensamkommande barn asyl i EU28-länderna enligt Eurostat. Flest sökte asyl i Sverige, 32 250 barn. Därefter flest till Tyskland (14 400), Österrike (8275) Italien (4070) och Storbritannien (3045).
- År 2016 var det betydligt färre ensamkommande barn som sökte asyl i Sverige, 2190 barn. Totalt sökte 63 290 barn asyl i EU28. Flest i Tyskland, 35 935.
- År 2017 sökte 30 945 asyl som ensamkommande i EU28-länder. Italien tog emot flest ansökningar: 9 945. Tyskland näst flest med 9 085, därefter kom Grekland med 2 455 och Storbritannien med 2 205. Sverige hade 1565 asylansökningar från ensamkommande.
- År 2018 sökte 19 740 asyl som ensamkommande i EU28-länder. Flest i Tyskland med 4085, därefter kom Italien med 3885, Storbritannien med 2870 och Grekland med 2640. 944 ensamkommande barn sökte asyl i Sverige (
- År 2019 sökte 17 890 asyl som ensamkommande i EU28-länder. Flest i Storbritannien med 3775, därefter kom Grekland med 3330, Tyskland med 2290 och Nederländerna med 1845 (902 ensamkommande barn sökte asyl i Sverige).

Hur är den administrativa processen?

- Ska inte ta mer än 3 månader, men tar i genomsnitt betydligt längre tid (för många betydligt längre tid: 578 dagar i genomsnitt 2017, 513 dagar under 2018, 215 dagar under 2019 och 229 dagar 2020)
- Varför så länge: a) Dokument saknas, b) Ålder under 18 år? (testmetoder); c) Från vilket land? d) Från vilken del av ett land (språktester)?
- 2017: 5429 ja; 1428 nej; 61 nej enligt Dublin-konventionen; 562 återtagna ansökningar/ej längre kvar
- 2018: 864 ja; 475 nej; 35 nej enligt Dublin-konventionen; 255 återtagna/ej längre kvar
- 2019: 254 ja; 201 nej; 30 nej enligt Dublin-konventionen; 187 återtagna/ej längre kvar
- 2020: 255 ja; 168 nej; 14 nej enligt Dublin-konventionen; 122 återtagna/ej längre kvar

Grupper som undersökningen omfattar

- Vi undersöker följande grupper under perioden 2003-2017
  - Ensamkommande flyktingbarn som blivit folkbokförda i Sverige.
  - Jämförs med barn som kommit tillsammans med förälder från samma länder.
  - Jämförs med personer i samma ålder som är födda i Sverige och med föräldrar födda i Sverige (19 år och äldre)

De flesta är pojkar

- De flesta är pojkar (75 procent); varierar efter vilket land barnen kommer från (och därför mycket mellan olika år)
- Stor övervikt av pojkar bland dem som kommer från Afghanistan och Irak
- Ungefär lika många flickor och pojkar bland dem som kommer från Eritrea och Somalia

Ländersammansättning

- De flesta ensamkommande kommer från några få länder
- Varierar över tiden efter var krisen är mest akut men också med om det är möjligt att fly. Endast nio (av nio asylsökande) ensamkommande från Jemen fick asyl under 220.
- Många från Afghanistan, Somalia, Irak, Eritrea, Syrien (och Marocko – de får nästan alltid nej)
- Men mindre grupper kommer från många andra länder

Ålderssammansättning

- De flesta är 16 eller 17 år det år de folkbokförs
- Pojkar är i genomsnitt äldre än flickor när de folkbokförs (bland dem som är 1-6 år är flickor och pojkar lika många)
- De mycket unga barnen? (med ensamkommande förälder i en del fall; med andra släktingar än föräldrar?)

Föräldrar som förenas med barnen

- 27 % har minst en förälder här (21% av pojkarna och 44 % av flickorna) under vår undersökningsperiod
- 9 % har båda sina föräldrar i Sverige
- 13% av dem från Afghanistan har minst en förälder här, 31% av dem från Somalia, 28% av dem från Irak och 32% av dem från Övriga Afrika

Familj

- Många av de ensamkommande flickorna gifter sig i ung ålder(och många av dem skiljer sig)
- Många ensamkommande flickor får barn när de unga
- Samvariation mellan att gifta sig ungt och få barn tidigt och varken arbeta eller studera

Utbildning i Sverige

- -15 grundskola
- 16 grundskola, gymnasieskola (få fullföljer gymnasieutbildningen)
- 17-21 gymnasieskola, komvux
- 22- komvux, folkhögskola, högskoleutbildning, andra former av utbildning (SFI; arbetsmarknadsutbildning)

Tabell 1. Andel (procent) i utbildning i olika årsklasser av dem som är 16–27 år

Ålder	Kvinnor	Män
16	68	70
17	74	82
18	84	92
19	77	88
20	62	67
21	56	50
22	43	35
23	38	29
24	40	26
25	36	24
26	22	26
27	23	15

En jämförelse av tre grupper

Tabell 2. Andel (%) av individer i åldern 16-26 i utbildning

Ålder	Ensamkommande		Andra flyktingbarn		Svensk bakgrund	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16	69	70	90	89	98	97
17	74	81	92	90	97	96
18	84	92	88	87	95	95
19	78	88	65	64	35	36
20	63	67	59	52	37	31
21	57	50	56	47	42	31
22	43	35	51	40	43	32
23	39	29	46	35	43	30
24	41	26	40	32	39	27
25	36	25	34	28	33	24
26	21	26	29	23	26	20

Hur får man arbete i Sverige?

- Arbetsförmedlingen
- Svara på annons
- Själv ta kontakt med arbetsgivare
- Arbetsgivare tar kontakt
- Nätverk
- Praktik

Vilka möjligheter har de ensamkommande att få arbete via de olika metoderna?

Arbete

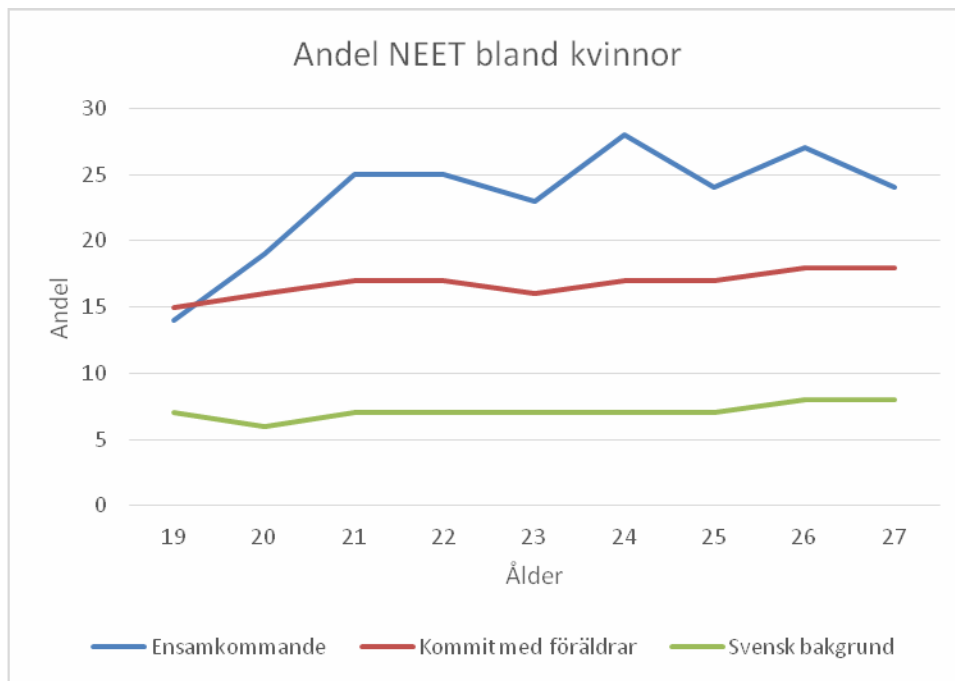
- Låg andel sysselsatta bland tonåringar; högre bland dem som är 20 år och äldre
- Lägre andel sysselsatta bland kvinnor än bland män (större skillnad än bland dem med svensk bakgrund)
- Koncentration till vissa arbeten med relativt låga kvalifikationskrav (olika för kvinnor och män)
- Löneinkomsterna stiger med ålder
- NEET-andelen (andelen varken i arbete eller utbildning) högre bland kvinnor än bland män och högre än bland dem som kommit med föräldrar och dem som är födda i Sverige

Faktorer som påverkar sannolikheten att vara sysselsatt för ensamkommande barn

- Kön, ålder, utbildning, under utbildning, civilstånd
- Tid som folkbokförd i Sverige (+)
- Återförenade med föräldrar (-)
- Region i Sverige (Stockholm +)
- Födelseland (Afghanistan +)
- Jämförelse med de norska erfarenheterna

NEET-andelen

Figur 2. Andel (%) i åldern 19–27 år som varken arbetar eller studerar bland kvinnor

Källa: Beräkningar baserade på vår databas; uppgifterna avser åren 2003–2014.

Några slutsatser

- Ensamkommande och andra barn från samma länder har mindre ofta arbete än de med svensk bakgrund
- Skillnaden är störst för flickor
- Flickor som kommit som ensamkommande barn har en klart lägre andel sysselsatta än pojkar som kommit som ensamkommande

Några slutsatser II

- De som är bosatta i Stockholms län är oftare sysselsatta än de som bor i andra delar landet (stark arbetsmarknad; nätverk; selektion)
- Ensamkommande barn från Afghanistan (största gruppen) klarar sig bra jämfört med ensamkommande barn från andra länder

Vad kan man göra?

- Många ensamkommande genomgår inte en fullständig treårig gymnasieutbildning utan avbryter den. Att vidta åtgärder som gör att andelen med fullständig gymnasieutbildning ökar är mycket viktigt med tanke på den vikt en sådan utbildning har för framgång på arbetsmarknaden. Att många inte fullföljer sina gymnasiestudier tyder på att det behövs åtgärder för att motverka detta, t.ex. att göra det möjligt att fortsätta studera i gymnasieskolan vid en högre ålder än vad som nu är möjligt eller att satsa än mer på Komvux och folkhögskolestudier.

Vad kan man göra? II

- För att kunna undersöka utbildningens roll mer säkert behövs ett bättre statistiskt underlag. Det saknas i registerstatistiken uppgift om den utbildning de ensamkommande har när de kommer. Det saknas också uppgifter om vilken behörighet studier i Komvux och folkhögskolestudier leder till. Det gör det svårare att se vilken utbildning de ensamkommande har och därmed svårare att planera insatser. Förbättringar av utbildningsstatistiken kan bidra till en bättre planeringen av insatser.

Vad kan man göra? III

- .Det är mycket angeläget att stödja de ensamkommandes arbetsmarknadsetablering. Många ensamkommande kan behöva ytterligare stöd för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden, då de ofta saknar sådana nätverk som hjälper många med svensk bakgrund att få sitt första arbete. Det behövs fler studier på området som närmare undersöker de ensamkommandes anställningsformer och arbetsvillkor

Vad kan man göra? IV

- Det är också angeläget att försöka få svar på frågan varför framför allt många ensamkommande kvinnor varken arbetar eller studerar. En bidragande orsak kan vara familjesituationen – många bildar tidigt familj och får barn. Stöd för att kunna kombinera detta att ha barn och att arbeta kan vara en möjlig åtgärd.

Vad kan man göra? V

- Ett mycket tydligt resultat är att ensamkommande som bor i Stockholms län oftare arbetar och har högre löneinkomster än de som är bosatta i andra delar av landet. En lösning är att placera fler ensamkommande barn i Stockholms län. En annan lösning är att vidta särskilda åtgärder för dem som placeras på annat håll än i Stockholms län, åtgärder som gör att de lättare att få arbete efter avslutad utbildning.

Vad kan man göra? VI

- Vi har en pandemi. Vi vet inte hur den har påverkat och kommer att påverka de ensamkommandes studier och etablering på arbetsmarknaden. Det är viktigt att följa utvecklingen och att vidta åtgärder för att motverka de problem som pandemin kan leda till inte minst för denna grupp. Arbetslösheten har ökat under pandemin inte minst bland unga och utrikesfödda. De ensamkommandes möjligheter att få och behålla ett arbete har därför sannolikt försämrats.

Några avslutande frågor

- Hur går det för dem som har kommit de senaste åren (2015 eller senare)?
- Vad händer med de ensamkommande när de blir äldre?
- Varför går det olika för flickor och pojkar?
- Varför går det olika bra i olika delar av landet?

Stockholms
universitet